

แบบฟอร์มการจัดเก็บองค์ความรู้

แบบจัดเก็บองค์ความรู้	
องค์ความรู้ เรื่อง ผักกระชับเมืองแกลง	
เจ้าของความรู้ นายวิสูตร เหล็กเพชร กลุ่ม ผักกระชับบ้านทะเลน้อย ตำบลทางเกวียน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง	
วันที่บันทึกความรู้ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖	
กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีปฏิบัติ ในการจัดการความรู้	ข้อเสนอแนะ / เอกสารอ้างอิง / คู่มือ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้
☐ กระบวนการ ขั้นตอน หรือวิธีปฏิบัติขององค์ความรู้ การจัดทำแปลงแม่พันธุ์เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ให้เพียงพอแก่การเพาะไปจำหน่ายทั้งปี ดังนี้ ๑. ปลายเดือน พฤศจิกายน – ต้นเดือน ธันวาคม หลังการเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ตัดซัง ไถนา พรวนดิน เตรียมดินเพื่อการปลูกเมล็ดพันธุ์ ๒. ปลูกเมล็ดพันธุ์ผักกระชับในแปลงนาที่เตรียมดินไว้ในนา ๓. ปลูกประมาณ ๔๕-๖๐ วัน จะต้องใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ๔. จะเก็บเกี่ยวได้ ๑๒๐ วันประมาณกลางเดือนเมษายน เก็บเกี่ยว ๕ .การเก็บเกี่ยวมีการพัฒนาดังนี้ - ใช้มือริด - ใช้ตะกร้อ - ใช้ตะแกรงรูดติตรถไถเดินตาม - ใช้ตะแกรงรูดติตรถไถใหญ่ มีตัวปิดเข้าเหมือนรถเกี่ยวข้าว  ในการเก็บเมล็ดพันธุ์ผักกระชับ ให้สวมใส่เสื้อผ้าที่มันๆหรือลื่นๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เมล็ดพันธุ์ติดเสื้อผ้า จากนั้นนำไปเก็บไว้ในภาชนะที่แห้งสนิท เมล็ดพันธุ์ผักกระชับสามารถเก็บไว้ได้นานประมาณ ๑ ปี	



การเพาะผักกระชับเพื่อการค้า มีการพัฒนามาเป็นการเพาะในโรงเรือน มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการปลูกผักกระชับในแปลง

๑. เก็บเมล็ดผักกระชับเอาใบแก่ออก แช่น้ำช่วงแรก ๆ ต้องถ่ายน้ำออกทุก ๑-๒ วัน และค่อยๆดูว่าน้ำใสหรือยัง หลังจากนั้นค่อยๆห่างเป็น ๑ สัปดาห์ หรือ ๒ สัปดาห์ ต้องคอยสังเกต จนกว่าน้ำจะใสได้ที่แล้วถึงแช่ได้ตลอดไป แต่ต้องคอยหมั่นดูเรื่อยๆ ถ้าเห็นว่าสมควรจะถ่ายน้ำได้แล้วก็ถ่ายเสียหนึ่งครั้ง (น้ำที่ใช้แช่ควรเป็นน้ำประปาเดียวกัน เช่น ประปาไม่มีคลอรีน หรือน้ำฝน ก็ควรจะใช้ น้ำประปาใดประปาหนึ่งอย่างเดียวกัน ห้ามใช้น้ำผสมกัน จะทำให้เมล็ดพันธุ์เสียหาย) การแช่เมล็ดพันธุ์มีการพัฒนา ดังนี้

- การแช่เมล็ดเมล็ดในตุ่ม
- การแช่เมล็ดในขอบบ่อซีเมนต์ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ประมาณ ๑ เมตร เทพื้นด้วยซีเมนต์เป็นบ่อเก็บ

๒. นำเมล็ดที่แช่น้ำประมาณ ๒-๓ เดือน เอาเมล็ดมาทดลองเพาะปลูกในแปลงทดลองก่อน เมื่อเห็นว่าขึ้นดีจึงนำลงแปลงใหญ่

๓. การเตรียมดินในแปลงเพาะปลูก ดินร่วนปนทรายจะดีที่สุด ควรเป็นหน้าดินที่ได้มีการเอาหน้าดินในแปลงนาตอนหน้าแล้ง

๔. การเตรียมดินในแปลงเพาะนาประมาณ ๑.๓๐-๒ นิ้ว เกลี่ยดินให้เสมอกัน เอาเมล็ดพันธุ์ลงเรียงทำการเพาะ ถ้าต้องการต้นใหญ่ให้เพาะต้นห่างๆกันโดย ๑ เมล็ดจะได้ ๒ ต้นรดน้ำพอประมาณ เอาไม้ทับเพื่อให้เมล็ดจมดิน เอาทรายหยาบ (ทรายก่อสร้าง) ปิดด้านบน พอไม่ให้เห็นเมล็ด เอากระสอบปิดคลุมกันความชื้นให้อยู่ได้นาน

๕. ประมาณ ๓-๔ วัน เมล็ดจะงอกออกมาให้เห็น และประมาณวันที่ ๔-๕ ต้องคอยถอดเมล็ดที่ติดยอดฝักออกเพื่อป้องกันไม่ให้ไปทิ่มตำส่วนใดส่วนหนึ่งของฝักเพื่อป้องกันฝักช้ำ

๖. ผักกระชับจะชอบอากาศเย็น หรือความชื้นพอประมาณ เช่น ช่วงหน้าฝน ผักกระชับจะใช้เวลาในการเจริญเติบโต ๗-๘ วัน และในช่วงหน้าแล้งจะใช้เวลาในการเติบโต ๙-๑๐ วัน

๗. เมื่อเมล็ดผักกระชับงอก จะต้องรดน้ำให้แก่ต้นอ่อน เพื่อการเจริญเติบโต การรดน้ำอาจจะรดวันเว้นวัน หรือตามสภาพอากาศแต่ละวัน



๘. การเก็บเกี่ยวผักกระชับ เพื่อการบริโภค หรือการจำหน่ายจะใช้วิธีการถอนจากแปลงเพาะ ต้องให้ใบแห้งก่อนถอน เพราะจะได้ไม่เป็นเชื้อราเสร็จแล้วนำมาล้างน้ำ เพื่อชะล้างดินที่ติดกับรากมาให้หมด จากนั้นนำมาเรียงในกระเจาด หรือกระด้ง ตะแกรงที่ใช้ร่อนข้าวของชาวนา วางเรียงเป็นแถวๆ เพื่อให้สะดวก และรวดเร็ว เมื่อถึงขั้นตอนจัดเป็นจับหรือมัดเป็นกำ เพื่อการจำหน่าย การห่อพัน ต้นอ่อนของต้นผักกระชับด้วยใบตองไม้กลัด ลักษณะแผ่นแบน เรียกว่าจับ หรือ ๑ จับ (ปัจจุบันเป็น กำ) พร้อมจำหน่ายหรือนำมาบริโภค



ผู้บันทึกองค์ความรู้ ชื่อ.นางสาวศศิธร ได้ไซร์ ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

หน่วยงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง โทรศัพท์ ๐-๓๘๖๑-๓๖๙๙-๑๖